

Секція 1: Літературно-поетичні аспекти французької мови

Хома Ю., студентка 3 курсу
факультету іноземної філології
Волинського національного університету
імені Лесі Українки

Науковий керівник:
Михальчук С.О., канд. політ. наук, ст. викл.
кафедри романської філології
Волинського національного університету
імені Лесі Українки

**КВЕБЕКСЬКА ФРАНЦУЗЬКА ЯК ПРИКЛАД МОВНОЇ
ВАРІАТИВНОСТІ**

Варіативність є одним з найважливіших аспектів розвитку та функціонування мов у сучасному світі. Квебекська французька мова представляє собою унікальний приклад територіального варіанту французької мови, що сформувався під впливом історичних, соціальних та культурних факторів. Дослідження особливостей квебекської французької мови дозволяє краще зрозуміти механізми мовної варіативності та процеси формування національних варіантів мов.

Актуальність дослідження зумовлена зростаючим інтересом до проблем мовного різноманіття та збереження мовної ідентичності в умовах глобалізації.

Квебекська французька демонструє успішний приклад збереження та розвитку мовного варіанту в умовах домінування іншої мови (англійської) в регіоні.

Формування квебекської французької має своє історичне підґрунтя. Діалекти французьких колоністів XVII-XVIII століть стали основою для формування квебекської французької. Переважання переселенців з регіонів північно-західної Франції визначило базові характеристики діалекту, а географічна ізоляція від метрополії сприяла збереженню архаїчних рис [1].

Фонетична система квебекської французької мови характеризується низкою специфічних рис, що відрізняють її від стандартної французької. Вокалізм – подовження наголошених голосних перед кінцевими приголосними /r/, /z/, /v/, /ʒ/ (наприклад, « père » [pɛ:r], « rose » [ro:z]). Або ж дифтонгізація довгих голосних: « fête » [fait] замість [fɛt]. Збереження розрізнення між носовими голосними /ɛ̃/ та /œ̃/, які злилися в сучасній стандартній французькій. Більш відкрита вимова /ɛ/ перед /r/: "vert" вимовляється ближче до [vaɪt], ніж до стандартного [vɛv] [2].

Також варто відзначити фонетичні процеси у мовленнєвому потоці. Асиміляція за місцем творення більш поширена, ніж у стандартній французькій. Присутнє випадіння ненаголошених голосних у швидкому мовленні та спрощення приголосних кластерів, особливо в кінці слів.

Ці фонетичні особливості є важливими маркерами квебекської французької та відіграють значну роль у формуванні її унікальної ідентичності. При цьому варто зазначити, що ступінь прояву цих особливостей може варіюватися залежно від соціолінгвістичних факторів, таких як вік мовця, соціальний статус, рівень освіти та комунікативна ситуація.

Лексичні особливості квебекської французької мови демонструють складну взаємодію історичних, соціальних та культурних факторів її розвитку. Основний пласт лексики складають архаїзми, що збереглися з часів колонізації Нової Франції у XVII-XVIII століттях. Такі слова як « *breuvage* » (напій), « *dîner*

» (обідати опівдні), « *astheure* » (зараз, від *à cette heure*) активно використовуються в Квебеку, тоді як у сучасній стандартній французькій вони вважаються застарілими або мають інше значення. Особливу роль відіграють морські терміни, принесені першими колоністами: « *amarrer* » (прив'язувати, паркувати), « *débarquer* » (виходити з транспорту) [3].

Другою важливою особливістю квебекської лексики є значна кількість запозичень з англійської мови, що відображає тривалий період англо-французького білінгвізму в регіоні. Ці запозичення охоплюють різні сфери життя: технічну термінологію (« *strait* » – пряма передача в хокеї), побутову лексику (« *washer* » – пральна машина), професійну термінологію (« *boss* » – керівник). Однак, внаслідок активної мовної політики з 1960-х років багато англіцизмів були замінені французькими відповідниками, створеними *Office québécois de la langue française*. Наприклад, « *stationnement* » замість « *parking* », « *courriel* » замість « *email* ».

Третьою характерною рисою є створення власних неологізмів для позначення сучасних реалій. Квебекська французька виявляє значну креативність у словотворенні, часто використовуючи власні мовні ресурси замість прямих запозичень. Показовими прикладами є « *poudrerie* » (хуртовина зі снігом), « *magasinage* » (шопінг), « *cellulaire* » (мобільний телефон). Важливо відзначити, що деякі квебекські неологізми були пізніше прийняті у стандартній французькій мові, що свідчить про життєздатність та креативність квебекського варіанту французької мови.

Граматична система квебекської французької мови характеризується низкою особливостей, що відрізняють її від стандартної французької. Однією з найпомітніших рис є спрощення деяких граматичних конструкцій, зокрема у використанні займенників та прийменників. Наприклад, замість складної системи відносних займенників « *dont* », « *duquel* », « *auquel* » часто використовується універсальне « *que* » (« *la fille que je te parle* » замість

стандартного « *la fille dont je te parle* »). У розмовному мовленні поширене використання подвійних підметів (« *Mon frère il travaille* »), а також специфічне вживання прийменників (« *sur la table* » замість « *à la table* », « *parler à quelqu'un* » замість « *parler avec quelqu'un* »). Характерним є також збереження деяких архаїчних граматичних форм, таких як вживання « *être* » замість « *aller* » у близькому майбутньому часі (« *je suis pour partir* » замість « *je vais partir* ») [4].

Дослідження квебекської французької мови як прикладу мовної варіативності дозволяє зробити висновок, що квебекська французька є унікальним мовним варіантом, що сформувався під впливом історичних, соціальних та політичних факторів, зберігаючи при цьому базові характеристики французької мови. Її особливості проявляються на всіх мовних рівнях: фонетичному, лексичному, граматичному та стилістичному, що свідчить про системний характер мовної варіативності.

Список використаних джерел:

1. Martineau, R., Mougeon, R. A Sociolinguistic Study of the Origins of Quebec French. *Journal of French Language Studies*. 2003. 68 p.
2. Ostiguy L., Tousignant C. *Le français québécois: normes et usages*. Montreal: Guérin. 2008. 124 p.
3. Poirier C. *Le français au Québec: histoire et évolution*. Quebec: Conseil supérieur de la langue française. 2009. 256 p.
4. Léard, J. M. *Grammaire québécoise d'aujourd'hui: comprendre les québécismes*. Montréal: Guérin. 1995. 432 p.